

wellicht zijn aanstelling en dus de aanwijzing zijner functie in den vorm van een opdracht tot verificatie van de jaarrekening, ook al bedoelt de opdrachtgever geenerlei beperking in de functie van accountant-controleur der onderneming aan te brengen.

De omstandigheid nu, dat ook in die gevallen, waarin de opdrachtgever niet bedoelt een beperking van de vakkundig noodzakelijke taak aan te brengen, de functie toch menigmaal wordt aangewezen in een opdracht met een summier omschrijving van de taak, heeft de meening doen postvatten, dat deze omschrijving in die gevallen metterdaad de taak van den accountant bepaalde. Niets is minder waar. In zulk een geval aanvaardt de accountant zonder bezwaar een functie, welke een omvangrijker taak inhoudt dan uit de gegeven opdracht zou zijn af te leiden, omdat de opdrachtgever in waarheid met die omschrijving geen beperking noch eenige inmenging in het vakkundige beleid van den functionaris bedoelt en hij dan ook straks geen bezwaar zal opperen, indien de accountant in zijn arbeid de in de opdracht omschreven taak heeft overschreden. Uit dergelijke onvolkomenheden in den vorm, eigenlijk slordigheden van de praktijk, mag derhalve geenszins de gevolgtrekking worden gemaakt, dat de opdrachtgever de taak van den accountant bepaalt.

Intusschen is met deze negatieve opmerking het vraagstuk niet opgelost. Wij moeten de beteekenis vaststellen van de omschrijving der taak, welke in de opdracht is vervat, indien de opdrachtgever daarmee wel bedoelt den inhoud der functie nader te bepalen.

Daartoe is het noodig, de controle te onderscheiden in de *algemeene* controle, de controle met *bijzonder doel* en de *fragmentarische* controle.

(Wordt vervolgd)

TH. LIMPERG Jr.

VERANTWOORDELIJKHEID VOOR HET JAARVERSLAG

In het April-nummer van dezen jaargang heb ik de stelling bestreden, dat de accountant bij het afgeven van de gebruikelijke verklaring omtrent de juistheid van balans en winstrekening mede op zich zou nemen een verantwoordelijkheid voor andere gegevens of stukken, welke in het jaarverslag voorkomen.

Ik heb bij die bestrijding op den voorgrond gesteld, dat ik niet zou spreken omtrent de wenschelijkheid, mogelijkheid of noodzakelijkheid van de uitbreiding der verantwoordelijkheid van den accountant. Het is thans, dat ik gaarne deze zaak eens vanuit deze gezichtspunten wil bekijken.

Allereerst dient te worden vastgesteld, wat wel onder een jaarverslag moet worden verstaan. In den ruimsten zin bedoelt men daaromtrent — indien wij bij de naamloze vennootschap blijven — een publicatie, welke de naamloze vennootschappen jaarlijks verspreiden en waarin, naast het eigenlijke jaarverslag van de directie, een aantal bijlagen worden opgenomen, waarvan balans en winstrekening de belangrijkste zijn.

De overige financiële stukken, welke in dezen omslag, waarop het woord „Jaarverslag” voorkomt, zijn verzameld vormen meestentijds op hun beurt weer bijlagen bij balans en winstrekening. Men kan ze in twee groepen splitsen: beredeneerde toelichtingen en specificaties.

Naar mijn meening is er alles voor te zeggen dat deze stukken alle of deels eveneens door den accountant gecontroleerd worden. Ze kunnen geacht worden van groote beteekenis te zijn

bij de beoordeeling door derden van de jaarstukken. Hieraan doet niet af, dat de beredeneerde toelichtingen meestentijds zoo vaag mogelijk worden gehouden. Bij al hun vaagheid, misschien juist daarom, blijft juistheid en dus ook waarborg voor juistheid, van hoog belang.

Het zal, zooals reeds omstandig in mijn, in den aanhef aangehaald, artikel betoogd, noodzakelijk zijn, dat de accountant, die de verantwoordelijkheid voor de juistheid dezer bijlagen wil aanvaarden, daarvan duidelijk in zijn verklaring melding maakt door deze stukken afzonderlijk te noemen. Misverstand omtrent de grenzen dezer verantwoordelijkheid is voor het publieke vertrouwen in de beteekenis van de accountants-functie funest.

Omtrent het jaarverslag in engeren zin, zou ik kort kunnen zijn, ware het niet, dat collega *Roet* daarover in zijn repliek het een en ander gezegd heeft, dat ik niet onweersproken wil laten. Dit jaarverslag bestaat voor het overgrote deel uit algemeene economische beschouwingen, toegespit op de eigen onderneming. Overigens bevat het een prognose voor de naaste toekomst en somtijds komen in het jaarverslag enkele toelichtingen voor omtrent de cijfers in de jaarrekening. Ik neem aan, dat collega *Roet* des accountants verantwoordelijkheid dan toch zal willen beperken tot dit laatste gedeelte van het jaarverslag, wat niet duidelijk uit zijn betoog blijkt. Ik meen, dat zelfs de door hem ten tooneele gevoerde „lezer van het jaarverslag” niet meer in de verklaring zal hebben „hinein-interpretiert”.

Laten wij dit deel eens nader bezien. Voorop stel ik alweder dat van de bedoelde verantwoordelijkheid dan toch uit de verklaring zou moeten blijken, en ik heb in de praktijk nog nimmer een verklaring aangetroffen, waarin werd vermeld, dat mede een bepaald gedeelte van het Directieverslag was gecontroleerd. Ik begrijp dit ook wel, want een dergelijke verklaring zou bepaald wantrouwen opwekken ten aanzien van het overige deel van datzelfde verslag. En verantwoordelijkheid aanvaarden voor economische beschouwingen, hetzij retrospectief of prospectief, ligt toch niet in de lijn van den controleerenden accountant. Bovendien meen ik, dat een directie zich „onder curateele geplaatst” zal voelen, indien ze haar verslag vooraf aan de goedkeuring van den accountant moet onderwerpen.

In verband met hetgeen vooraf omtrent de bijlagen werd opgemerkt ligt de juiste oplossing voor de hand. De toelichting worde niet in het eigenlijke verslag, doch in een bijlage gegeven. Dan kan de accountant na controle van deze bijlage daarvan melding maken in zijn verklaring.

Zonder uitdrukkelijke vermelding van de mede gecontroleerde bijlagen wordt trouwens het doel niet bereikt. Het controleren dezer stukken wijst er op, dat men de daarin vervatte gegevens van belang acht voor degenen, die kennis willen nemen van de jaarrekening. Maakt men van het bestaan dezer bijlagen geen melding in de verklaring, dan werkt men in de hand, dat sommige gegevens, welke de accountant van belang acht, eventueel *niet* worden gepubliceerd, hetgeen niet goed mogelijk is indien de gecontroleerde en te publiceren stukken met name in de verklaring worden aangeduid.

Met nadruk wil ik nogmaals releveceren, dat het eigenlijke beredeneerde verslag der directie in principe buiten de controle en dus ook buiten de verantwoordelijkheid van den accountant behoort te blijven. Mocht in incidenteele gevallen dit verslag naar het oordeel van den accountant in de controle betrokken moeten worden, dan behoort hij van die controle, evenals zulks ten aanzien der bijlagen hierboven werd aangegeven, in zijn verklaring melding te maken. Uitdrukkelijk

wijs ik echter alle verantwoordelijkheid af voor stukken, waaromtrent niet in de verklaring wordt gerept, ongeacht de plaats en de wijze, waar en waarop de directie tot publicatie dezer stukken overgaat.

F. F. VAN DOORNE

BELASTINGVRAAGSTUKKEN

Red. P. K. NIEKERK

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

Zijn de kosten van afsluiting — bij aanvang of vernieuwing — eener hypotheecaire leening aftrekbaar voor de Inkomstenbelasting?

Voorop worde gesteld, dat in wezen alle extra kosten verbonden aan een geldleening buiten de overeengekomen rente, gelijk staan. Wanneer wij ons hier beperken tot de hypotheecaire kosten, vindt dit zijn reden in de omstandigheid, dat, althans bij ons weten, alleen deze kosten geschillen hebben opgeleverd. Vermoedelijk vindt dit daarin zijn verklaring, dat bedoelde kosten bij hypotheeken belangrijk hooger plegen te zijn dan bij borgstelling, pandgeving enz. Opgemerkt zij hierbij, dat de emissiekosten eener obligatieleening practisch gesproken buiten de werkingssfeer der Inkomstenbelasting liggen, alleen in de sporadische gevallen van art. 1e der wet I.B. 1914 kan dit het geval zijn, behoudens dan het verwijderde verband, hetwelk aanwezig is bij de toepassing van artt. 27 en 28 der Wet op de D. en T. 1917.

Het is misschien wel gewenscht een kort exposé te geven van de gebruikelijke kosten, verbonden aan de afsluiting of vernieuwing eener hypotheek; deze zijn de volgende:

kosten van taxatie of hertaxatie van het onderpand, kosten van kadastrale recherche, notariële kosten der acte en verzorging van de inschrijving (eventueel doorhaling der oude met acte van royement), commissie voor den geldgever, al of niet met inbegrip van afsluitprovisie voor den makelaar.

Alles tezamen maken deze kosten een niet onaanzienlijk bedrag uit, soms zelfs 3 % van de hoofdsom.

In een tweetal beslissingen vinden wij de kosten in kwestie behandeld, t.w. B.i.B. 4650 en B.i.B. 4528.

De eerste beslissing is afkomstig van den Raad van Beroep te Leeuwarden (d.d. 15 Januari 1929). Een landbouwer had een tweetal leeningen afgelost en daartoe een nieuwe opgenomen tegen een lager percentage. Volgens belanghebbende vielen de daarmede gepaard gaande kosten onder art. 10, eerste lid I. B., daar zij ter verwerving van de opbrengst eener bron van inkomen dienden. De inspecteur daarentegen was van meening, dat het uitgaven waren, welke op de bron zelve betrekking hadden en wel uitgaven niet behoorend tot de uitzonderingen der tweede alinea van art. 11, waarmede blijkens de M.v.T. kleine zaken bedoeld worden, welke geregeld terugkeeren. De raad van beroep heeft het zich niet moeilijk gemaakt:

dat appellant het landbouwbedrijf uitoefent op een hem toebehoorende, met hypotheek bezwaarde, boerderij; dat hij die hypotheek afloste en een andere sloot tegen een lager rentepercentage, ten einde de op het bedrijf rustende lasten te verminderen;

dat de kosten van die transactie dan vallen onder art. 10 I.B. en in mindering mogen worden gebracht van het inkomen,

Het tweede arrest is afkomstig van den Hoogen Raad (19

Juni 1929). Belanghebbende had uitgaven gedaan voor vernieuwing eener hypotheecaire leening, rustend op huizen, welke blijkens het arrest voor hem bronnen van inkomen waren in den zin van art. 5 der wet; uit het arrest blijkt voorts, dat deze huizen aangekocht waren met de op die hypotheek verstrekte gelden. Hier echter trok de belastingplichtige aan het kortste eind; de Hooge Raad toch overwoog:

dat het bloote feit, dat tot zekerheid dier schuld hypotheek op die huizen verleend is, geen verband legt tusschen die schuld en de opbrengst dier huizen als bron van inkomen, zoodat de uitgave tot vernieuwing dier schuld dan ook niet valt onder de kosten, die, krachtens voormelde wetsbepaling in mindering van die opbrengst gebracht kunnen worden, ...

Men ziet dus, dat wanneer twee hetzelfde doen, het daarom nog niet hetzelfde is.

Gaan we de oorzaak van deze geheel tegengestelde uitspraken na, dan vinden we het volgende. In het eerste geval had de schuldvernieuwing plaats in een bedrijf, in het tweede geval daarentegen niet (althans niet naar belasting-juridische opvatting). Nu zegt art. 10 tweede alinea, dat onder bedrijfs- of beroepkosten worden verstaan de kosten noodig voor de uitoefening van een bedrijf of beroep of rechtstreeks daartoe betrekking hebbende. Tot deze ruim omschreven kosten behooren dan natuurlijk ook de kosten verbonden aan de financiering, immers wordt door de wet — en zeer terecht — het bedrijf met zijn activa en passiva als één geheel beschouwd.

Anders staat het echter met de bezittingen buiten een bedrijf; hier worden de vermogensbestanddeelen scherp gescheiden gehouden en de bezittingen geïsoleerd van de financieringsbronnen beschouwd. De kosten, op de laatste betrekking hebbende, worden geacht niets uitstaande te hebben met het doel, waarvoor zij gemaakt zijn. Zelfs het feit, dat een actief er voor verbonden is, sterker nog, dat de actiefaanschaffing uit een bepaalde schuld bestreden is, legt geen verband tusschen bezit en schuld. Vandaar, dat hypotheekrente, prolongatierente enz., betaald buiten bedrijf, onder art. 19 der wet vallen, en wel onder art. 19c: „renten van andere schulden”. Deze omschrijving is heel wat beperkter dan die, geciteerd uit art. 10 der wet; het is dan ook zeer de vraag of die beperkte omschrijving toelaat de kosten buiten de rente, verbonden aan de financiering van de bestanddeelen van het vermogen buiten bedrijf, als „rente” te beschouwen.

Wij hebben hiermede reeds te kennen gegeven, wat naar ons gevoelen het karakter is der kosten in kwestie, n.l. een bijzondere vorm van rente. Ten aanzien van één soort kosten is dit vrij evident, n.l. ten aanzien van de commissie voor den geldgever.

Bij navraag is ons namelijk gebleken, dat deze commissie vaak gebruikt wordt als middel ter reguleering van het rentetype. Indien bijv. de rentevoet bij continuatie hooger ligt dan die der afgeloopen leening, wordt wel het oude rentetype gehandhaafd en een compensatie gevonden in de commissie. De commissie is in dergelijke gevallen dus een onmiddellijk geheven intrest. Nu bestaat er o.i. wel gerechte twijfel, of dergelijke zakelijke motieven steeds aanwezig zijn, doch dit doet niets af aan het feit, dat er blijkbaar vele gevallen zijn, dat het interest karakter terdege aanwezig is.

Ten aanzien der overige kosten willen we eveneens het karakter van een bijzondereren vorm van rente bepleiten. Een analoog geval vinden we bij de naamloze vennootschap, welke een beroep op de kapitaalmarkt gedaan heeft door